

КРИМСЬКА ПРАВОЗАХИСНА ГРУПА

e-mail: crimeahrg@gmail.com

website: crimeahrg.org

МОНІТОРИНГОВИЙ ОГЛЯД СИТУАЦІЇ З ПРАВАМИ ЛЮДИНИ В КРИМУ

ЛИПЕНЬ 2021 РОКУ

Моніторинговий огляд підготовлено
Кримською правозахисною групою на підставі
матеріалів, зібраних у липні 2021 року

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з щомісячними моніторинговими оглядами
КРИМСЬКОЇ ПРАВОЗАХИСНОЇ ГРУПИ

Перейти [по посиланню](#), щоб ознайомитися
з тематичними оглядами та статтями
КРИМСЬКОЇ ПРАВОЗАХИСНОЇ ГРУПИ

ЗМІСТ

1. ВСТУП	3
2. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА	4
Право на життя	4
Право на свободу та особисту недоторканність.....	4
<i>Обшуки та затримання .....</i>	<i>4</i>
Політично умотивоване кримінальне переслідування.....	4
<i>«Справа кримських мусульман».....</i>	<i>5</i>
<i>«Справа українських диверсантів» .....</i>	<i>6</i>
<i>Справа Владислава Єсипенка .....</i>	<i>6</i>
<i>Переслідування за звинуваченням у участі.....</i>	<i>6</i>
<i>у батальйоні ім. Н.Челебіджіхана</i>	
<i>Переслідування Свідків Єгови .....</i>	<i>6</i>
<i>Умови утримання в місцях несвободи .....</i>	<i>7</i>
Свобода думки, совісті та релігії	8
Свобода висловлювання думки.....	8
Свобода зібрань та об'єднань	8
3. ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА.....	9
Конвенція (IV) про захист цивільного населення під час війни.....	9
<i>Призов осіб, котрі мешкають на окупованій території,.....</i>	<i>9</i>
<i>до збройних сил держави, що окупує, а також пропаганда</i>	
<i>служби у збройних силах</i>	

1 | ВСТУП

Кримська правозахисна група (КПГ) — організація кримських правозахисників і журналістів, метою якої є сприяння дотриманню і захисту прав людини в Криму шляхом формування пильної уваги до проблем дотримання прав людини і міжнародного гуманітарного права на території Кримського півострова, а також пошуку і відпрацювання механізмів для захисту прав людини в Криму.

Діяльність **КПГ** керована, передусім, нормами основних документів у сфері прав людини, а саме: Загальною декларацією прав людини, Гельсінським Заключним Актом, Конвенцією про захист прав людини і ключових свобод, Міжнародним пактом про громадянські і політичні права, Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права тощо.

Основні завдання **КПГ**:

- 1) збір і аналіз інформації щодо ситуації з дотриманням прав людини в Криму;
- 2) широке інформування органів влади, міжнародних організацій, міжурядових структур, неурядових організацій, засобів масової інформації та інших цільових груп шляхом публікації і поширення аналітичних та інформаційних матеріалів про ситуацію з правами людини в Криму;
- 3) сприяння захисту прав людини і дотримання норм міжнародного права в Криму;
- 4) підготовка рекомендацій для органів влади та міжнародних структур в сфері прав людини;
- 5) забезпечення наявності «теми прав людини в Криму» в інформаційному просторі.

При підготовці та розповсюдженні інформації **КПГ** керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

2

ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

ПРАВО НА ЖИТТЯ

6 липня адвокат С. Панич повідомив, що Слідчий комітет РФ (СК РФ) відмовив у видачі тіла мусульманина **Набі Рахімова**, вбитого в Криму співробітниками силових відомств РФ під час затримання 11 травня. Старший слідчий СК РФ Олексій Скорін заявив, що тіло не видадуть, і, більш того, не повідомлятимуть про місце його поховання¹. Це рішення СК мотивував «терористичною діяльністю загиблого», попри те, що провину загиблого не було доведено в суді, а сторона захисту стверджує, що Рахімов був убитий внаслідок перевищення повноважень співробітниками спецслужб.

ПРАВО НА СВОБОДУ ТА ОСОБИСТУ НЕДОТОРКАННІСТЬ

ОБШУКИ ТА ЗАТРИМАННЯ

8 липня співробітники СК РФ здійснили обшук в будинку батьків **Гайде Різаєвої** в рамках справи за звинуваченням в участі у батальйоні ім. Н. Челебіджіхана (докладніше в розділі «Переслідування за звинуваченням в участі у батальйоні ім. Н. Челебіджіхана»).

22 липня співробітники Центру протидії екстремізму МВС РФ («Центр Е») вчинили обшук в Євпаторії в будинку **Алі Ібрагімова**, в його приватному магазині та в будинку його сина — **Абдулли Ібрагімова**. Російські силовики оточили місця проведення обшу-

ків і нікого туди не пропускали, зокрема адвокатів. Обшук у будинку Алі Ібрагімова тривав понад 4 години. Після обшуків Алі Ібрагімова і його синів Мустафу й Абдуллу співробітники МВС РФ доправили до відділу МВС РФ в Євпаторії. Причиною обшуків є адміністративне провадження щодо Абдулли Ібрагімова за ст. 20.3 КпАП РФ (*Публічне демонстрування символіки забороненої організації*) за пост у соціальній мережі «ВКонтакте» з символікою партії «Хізб ут-Тахрір», опублікований ним до початку окупації². Того самого дня суддя «Євпаторійського міського суду» Наталія Кіуса заарештувала Абдуллу Ібрагімова на 3 доби³. Обшуки, перешкоджання роботі адвокатів, покарання за пост, опублікований до окупації, порушують право на свободу й особисту недоторканність, право на справедливий судовий розгляд (ст. 6 ЄКПЛ), право на покарання виключно на підставі закону (ст. 7 Конвенції), право на свободу висловлювання думки (ст. 10 ЄКПЛ), право на ефективний засіб правового захисту (ст. 11 ЄКПЛ). Це черговий приклад ретроспективного застосування російського законодавства в Криму.

ПОЛІТИЧНО УМОТИВОВАНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

Станом на кінець липня **111 осіб** позбавлені волі в рамках політично мотивованого й / або релігійного кримінального переслідування. Повний список оприлюднений на сайті КПГ⁴.

¹ <https://crimean-solidarity.org/news/2021/07/06/telo-dlya-zaxoroneniya-ne-vydaetsya-sledkom-kryma-otkazalsya-vernut-trup-ubitogo-silovikami-rahimova-1377>

² <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1456180871416031>

³ «Євпаторійський міський суд» / Список справ, призначених до слухання 22.07.2021. Справа 5-1157/2021 http://evpatoriya-krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=22.07.2021

⁴ https://crimeahrg.org/wp-content/uploads/2021/08/prisoners_07_2021.pdf

«СПРАВА КРИМСЬКИХ МУСУЛЬМАН»

Фігурантів цієї справи звинувачують у причетності до ісламських організацій⁵ або в пропаганді діяльності організацій, які в РФ визнані терористичними чи екстремістськими, але не є такими за законодавством України. Справи розглядаються з порушенням права на справедливий суд, основними доказами для суду є свідчення анонімних свідків (багато хто з них — співробітники ФСБ РФ), досудові показання свідків, котрі у подальшому в суді заявляють, що такі свідчення дали під тиском, і лінгвістичні експертизи розмов обвинувачених мусульман. Докази, надані стороною захисту, зазвичай судді не беруть до розгляду.

У липні загальна кількість мешканців Криму, позбавлених волі у «справі кримських мусульман», склала **74** осіб. Ще **5** осіб обмежені в пересуванні: **3** перебувають під наглядом й не в змозі залишити окуповану територію, **2** — під домашнім арештом.

7 липня суддя ПОВС Ігор Костін продовжив терміни тримання під вартою **Рустему Сейтметову, Осману Сейтумерову й Сейтумеру Сейтумерову до 22 жовтня**⁶.

8 липня суддя ПОВС Денис Галкін продовжив терміни тримання під вартою **Ісмету Ібрагімову до 24 жовтня**⁷.

8 липня суддя Апеляційного військового суду м. Власиха (РФ) Олег Єгоров залишив чинним рішення про тримання під вартою **Раїма Айвазова, Фархода Базарова, Ремзі Бекірова, Різи Ізетова й Шабана Умерова до 16 вересня**⁸.

9 липня суддя ПОВС Кирило Кривцов у рамках попереднього засідання у справі **Азамата Еюпова** продовжив йому термін тримання під вартою до 28 грудня та ухвалив рішення про етапування його з Криму до Ростова-на-Дону (РФ)⁹.

15 липня в Апеляційному військовому суді м. Власиха (РФ) суддя Олександр Пересада залишив чинним рішення про тримання під вартою **Енвера Аметова, Османа Аріфметова, Яшара Муєдінова, Руслана Сулейманова й Рустема Шейхалієва до 20 вересня**; суддя Олександр Дарніцин залишив чинним рішення про тримання під вартою **Тофіка Абдулгасієва, Владлена Абдулкадірова, Іззета Абдуллаєва, Меджита Абдурахманова, Біяла Аділова до 19 вересня**; суддя Сергій Винник залишив чинним рішення про продовження терміну тримання під вартою **Аліма Суф'янова й Сейрана Хайретдінова й тримання під домашнім арештом Олександра Сізікова до 20 жовтня**¹⁰.

23 липня суддя «Верховного суду Республіки Крим» («ВС РК») Юлія Цораєва¹¹ залишила чинним рішення про тримання під вартою **Тімура Ялкабова й Ленура Сейдметова до 20 вересня**¹².

27 липня суддя ПОВС Станіслав Жидков¹³ за клопотанням прокурора Діни Даніелян продовжив **Емілю Зіядінову** термін тримання під вартою до 3 листопада 2021 року¹⁴.

29 липня суддя Апеляційного військового суду м. Власиха (РФ) Олександр Пересада залишив чинним рішення про тримання під вартою **Сервета Газієва, Аліма**

⁵ У більшості випадків ця організація — «Хізб ут-Тахрір».

⁶ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1446183689082416>

⁷ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1446640252370093>

⁸ Апеляційний військовий суд / Список справ, призначених до слухання на 08.07.2021. Справа 55К-224/2021 https://vap.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=08.07.2021

⁹ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1447469592287159>

¹⁰ Апеляційний військовий суд / Список справ, призначених до слухання на 15.07.2021. Справи 55К-224/2021, 55К-240,2021, 55К-241,2021 https://vap.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=15.07.2021

¹¹ «ВС РК» / Список справ, призначених до слухання на 23.07.2021. Справа 22К-2284/2021 https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=23.07.2021

¹² <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1457202124647239>

¹³ ПОВС / Список справ, призначених до слухання на 27.07.2021. Справа 1-65/2021 https://yovs--ros.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=27.07.2021

¹⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1459826257718159>

Карімова, Джемілья Гафарова, Сейрана Муртази, Ерфана Османова до 20 вересня¹⁵.

«СПРАВА УКРАЇНСЬКИХ ДИВЕРСАНТІВ»

На кінець липня в ув'язненні перебувають **17 осіб**, котрих ФСБ РФ під час затримання звинуватила «в підготовці диверсій, зберіганні зброї та шпигунстві». У цих справах зафіксовано незаконні методи ведення слідства й застосування тортур для отримання показань зізнання, порушення презумпції невинуватості, поширення ФСБ РФ через російські ЗМІ постановочних відео «зізнань».

27 липня у «ВС РК» розпочався розгляд по суті кримінальної справи щодо громадянина України Костянтина Ширінга, котрий звинувачується за ст. 276 КК РФ «Шпигунство». Перше засідання не відбулося через те, що Ширінг не був доправлений до суду. Його мали етапувати з Москви до Криму. «Суддя» Алла Хіневич відклала засідання на 11 серпня. На офіційному сайті «суду» прихована інформація про прізвища підсудного й сторони у справі.¹⁶

Раніше, 7 червня, Південний окружний військовий суд РФ засудив до 8 років позбавлення волі з відтермінуванням на 2 роки дружину Костянтина Ширінга — військовослужбовицю Тетяну Кузьменко, звинувачувану в «державній зраді». Кримінальну справу було розглянуто в особливому порядку й у закритому режимі через матеріали під грифом «таємно».

СПРАВА ВЛАДИСЛАВА ЄСИПЕНКА

6 липня суддя «Сімферопольського районного суду» Длявер Берберов продовжив термін тримання під вартою журналісту **Владиславу Єсіпенку** до 18 грудня 2021 року¹⁷.

15 липня під час судового засідання «прокурор» озвучив обвинувальний висновок, а також «суддя» допустив до захисту нового адвоката Дмитра Дінзе. В засіданні було оголошено перерву до 6 вересня через відпустку «судді» Длявера Берберова. Владислав Єсіпенко після оголошення обвинувального висновку заявив, що провини не визнає.¹⁸

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЗА ЗВИНУВАЧЕННЯМ У УЧАСТІ У БАТАЛЬЙОНІ ІМ. Н.ЧЕЛЕБІДЖІХАНА

На кінець липня за звинуваченням в участі у батальйоні імені Н. Челебіджіхана позбавлені волі **6 осіб**. Офіційною причиною переслідування обвинувачених в Криму за ч. 2 ст. 208 КК РФ є те, що вони не з'явилися добровільно у силові структури РФ і не заявили про свою участь у «кримськотатарською добровільному батальйоні імені Номана Челебіджіхана». Оголошеним слідством доказом діяльності батальйону проти інтересів РФ є інформація зі ЗМІ, що метою створення батальйону була деокупація Криму.

8 липня співробітники СК РФ вчинили обшук у будинку батьків радниці голови української делегації в Тристоронній контактній групі **Гайде Різаєвої**. За словами Різаєвої, після обшуку її матір і сина відвезли на допит як свідків у кримінальній справі за звинуваченням в участі в батальйоні ім. Номана Челебіджіхана в 2015 році¹⁹.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ СВИДКІВ ЄГОВИ

На кінець липня у рамках переслідування «Свідків Єгови» в Криму позбавлено свободи **3 людини**. Ще **8** обмежені в пересуванні — 6 перебувають під домашнім арештом, 2 — під підпискою про невиїзд.

¹⁵ Апеляційний військовий суд / Список справ, призначених до слухання на 29.07.2021. Справа 55К-260/2021 https://vap.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=29.07.2021

¹⁶ <https://crimeahrg.org/ru/v-krymu-perenesli-sud-nad-ukrainskim-shpionom/>

¹⁷ КПГ / Журналіста Владислава Єсіпенка залишили під вартою на півроку <https://crimeahrg.org/ru/zhurnalista-vladislava-esipenko-ostavili-pod-strazhej-na-polgodu/>

¹⁸ <https://crimeahrg.org/ru/sud-nad-zhurnalistom-esipenko-prodolzhitsya-v-sentyabre/>

¹⁹ КПГ / ФСБ вчинила в Криму обшук у родичів радниці очільника ТКГ <https://crimeahrg.org/ru/fsb-provela-obyski-v-dome-sovetniczy-glavy-tkg/>

29 липня в Ялті СК РФ затримав мешканця Ялти **Петра Жильцова**. Його звинуватили за ч.1 ст.282.2 КК РФ (*Організація діяльності екстремістської організації*) і ч.1 ст. 282.3 КК РФ (*Фінансування екстремістської діяльності*). 30 липня йому було обрано запобіжний захід у формі домашнього арешту.

29 липня слідчий СК РФ В. Новіков порушив справу щодо **Дар'ї Кузьо** за ч.1 ст. 282.3 КК РФ. Їй обрано запобіжний захід у формі підписки про невиїзд²⁰.

УМОВИ УТРИМАННЯ В МІСЦЯХ НЕСВОБОДИ

9 липня голова громадської комісії при ФСВП Росії Андрій Козир повідомив, що через спалах коронавірусної інфекції зачинено на карантин СІЗО Сімферополя²¹. За інформацією КПГ, на той час у СІЗО перебувало щонайменше 13 осіб, позбавлених свободи у рамцях політично вмотивованого переслідування.

15 липня фігуранти «справи кримських мусульман» **Рустем Сейтхалілов** й **Ескендер Сулейманов** повідомили, що в камерах СІЗО-1 у Ростові-на-Дону (РФ), де їх утримують, перебуває по 8 осіб, і практично всі вони хворіють. Один з хворих втратив нюх. Утім, попри симптоми коронавірусної інфекції, медичні співробітники СІЗО не ставлять діагноз і лікують парацетамолом²². 16 липня адвокат Сафіє Шабанова повідомила, що у **Вадима Бектемірова**, котрий знаходиться в одній камері з Сейтхаліловим, уже більше 7 днів підвищена температура²³.

19 липня фігуранта «справи кримських мусульман» **Фархода Базарова** не доправили на слухання у справі, тому що він мав високу температуру й підозру на COVID-19²⁴.

²⁰ Свідетели Иеговы в России / Справа Кузьо в Ялті <https://jw-russia.org/cases/yalta2.html>

²¹ РИА Новости Крым / У СІЗО Сімферополя розпочалася епідемія COVID-19 <https://crimea.ria.ru/incidents/20210709/1119784264/V-SIZO-Simferopolya-epidemiya-COVID-19.html>

²² Кримська солідарність / Рустем Сейтхалілов і його співкамерники в СІЗО почуваються недужими. Один з них не сприймає запахи. <https://crimean-solidarity.org/news/2021/07/15/rustem-sejtxalilov-i-ego-sokamerniki-v-sizo-oshhushhayut-nedomoganie-odin-iz-nix-ne-chuvstvet-zapaxi--1409>

²³ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1452406551793463>

²⁴ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1454287054938746>

СВОБОДА ДУМКИ, СОВІСТІ ТА РЕЛІГІЇ

6 липня «суддя Судацького міського суду» Олена Босі залишила чинним рішення про штраф у 5000 рублів щодо імама **Аблякіма Галієва** за ст. 5.26 КпАП РФ за проведення релігійних обрядів²⁵.

СВОБОДА ВИСЛОВЛЮВАННЯ ДУМКИ

5 липня під час розгляду у «ВС РК» апеляційної скарги на штраф щодо **Зеліхі Абхаїрової** та **Зуре Емірусейнової** «суддя» Володимир Агін відмовив медіа у фото й відео фіксації²⁶.

З 11 липня доступ до **сайту Кримської правозахисної групи** був заблокований багатьма провайдерами в Криму²⁷.

Моніторинг FM-радіомовлення, здійснений КПГ у липні, засвідчив, що у 19 населених пунктах на півдні Херсонської області українські радіостанції перекриваються російським сигналом, трансльованим з території окупованого Криму. Щонайменше 34 українських частот FM-діапазону перекриваються сигналом 37 російських радіостанцій²⁸.

СВОБОДА ЗІБРАНЬ ТА ОБ'ЄДНАНЬ

5 липня суддя «ВС РФ» Володимир Агін залишив чинним ухвалу про штраф у розмірі 10000 рублів щодо **Зеліхі Абхаїрової** й **Зуре Емірусейнової** за ч. 5 ст. 20.2 КпАП РФ (*Участь у несанкціонованому мітингу*)²⁹. Їх притягли до відповідальності за проведення одиночних пікетів на підтримку своїх синів — фігурантів «справи кримських мусульман».

²⁵ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1444588382575280>

²⁶ <https://www.facebook.com/crimeansolidarity/posts/1445059215861530>

²⁷ КПГ / Сайт Кримської правозахисної групи заблоковано в Криму за «посягання на безпеку РФ» <https://crimeahrg.org/ru/sajt-krymskoj-pravozashitnoj-gruppy-zablokirovan-v-krymu-za-posyagatelstvo-na-bezopasnost-rf/>

²⁸ КПГ / На Херсонщині радіо російської окупаційної влади мовить щонайменше на 34-х радіочастотах <https://crimeahrg.org/ru/nahersonshhine-radio-rossijskoj-okkupaczionnoj-vlasti-veshhaet-minimum-na-34-h-radiochastotah/>

²⁹ «ВС РК» / Список справ, призначених до слухання на 05.07.2021. Справи 12-424/2021, 12-426/2021 https://vs--krm.sudrf.ru/modules.php?name=sud_delo&srv_num=1&H_date=05.07.2021

3

ПОРУШЕННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

КОНВЕНЦІЯ (IV) ПРО ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

ПРИЗОВ ОСІБ, КОТРІ МЕШКАЮТЬ НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ, ДО ЗБРОЙНИХ СИЛ ДЕРЖАВИ, ЩО ОКУПУЄ, А ТАКОЖ ПРОПАГАНДА СЛУЖБИ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

У липні КПГ зафіксувала **17** нових кримінальних справ щодо мешканців Криму за ст. 328 КК РФ (*Ухилення від служби в Збройних силах РФ*) і **12** нових вироків, ухвалених за ст. 328 КК РФ. Всього на кінець липня КПГ зафіксувала **244** кримінальних справи за ухилення від служби в ЗС РФ, що передані на розгляд до «судів» Криму. За **222** з них уже ухвалено вирoki, ще **22** перебувають на стадії розгляду.

НАД ОГЛЯДОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Ольга Скрипник, координатор Кримської правозахисної групи;

Олександр Сєдов, аналітик Кримської правозахисної групи.